

Świadek koronny

kontynuujemy prezentowanie pracy magisterskiej, od której rozpoczynaliśmy pisanie naszego bloga

Pod pojęciem świadka koronnego rozumie się osobę, która będąc podejrzana o dokonanie przestępstwa godzi się na współpracę z prokuratorem i złożenie wyczerpujących zeznań obciążających innych podejrzanych, za co gwarantuje się jej znaczące koncesje ze strony oskarżenia, z odstąpieniem od ścigania karnego i uniknięcia odpowiedzialności karnej włącznie. W tym kontekście mówi się nawet o „handlu” przez taką osobę istotnymi dla skazania pozostałych sprawców informacjami i „nagrodzie”, na jaką takim działaniem zasługuje. Rozwój i swoista popularność tej instytucji związana jest z narastaniem zjawiska przestępczości w ogóle, a przestępczości zorganizowanej w szczególności.[10]

Instytucja świadka koronnego została wprowadzona w Polsce ustawą z 25 czerwca 1997 roku o świadku koronnym.[11] Jest to tzw. ustawa epizodyczna czyli czasowa, ma bowiem obowiązywać przez okres 3 lat, do 31 sierpnia 2001 r. (art. 27 ustawy), przy czym jej przepisy będą stosowane później do świadków koronnych ustanowionych przed utratą mocy prawnej przez tę ustawę (art. 26 ustawy).

Ustawa stanowi, że świadek koronny nie będzie podlegał karze za przestępstwo, w odniesieniu do którego instytucja ta może wchodzić w rachubę i w którym on sam uczestniczył, a które ujawnił w trybie ustalonym przez ustawę o świadku koronnym (art. 9 ust. 1):

- o przestępstwa popełnione w zorganizowanej grupie przestępczej albo w związku mającym na celu popełnienie przestępstw:

1. zamachu na życie Prezydenta RP (art. 134 k.k.)
  2. zabójstwa zwykłego i kwalifikowanego (art. 148 § 1-3 k.k.)
  3. sprowadzenia zdarzenia z zakresu niebezpieczeństwa powszechnego, o którym mowa w art. 163 § 1 i 3 k.k., lub umyślnie bezpośredniego niebezpieczeństwa takiego zdarzenia (art. 164 § 1 k.k.) albo sprowadzenie innego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia (art. 165 § 1 i 3 k.k.),
  4. nielegalnego wyrobu, przetwarzania i handlu materiałami wybuchowymi, radioaktywnymi i jonizującymi (art. 171 § 1 k.k.),
  5. sprowadzenie katastrofy w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym (art. 173 § 1 i 3 k.k.),
  6. uprowadzenie osoby w celu uprawiania prostytucji za granicą (art. 204 § 4 k.k.),
  7. czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego z użyciem broni palnej, noża lub innego niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego (art. 223 k.k.)
  8. wzięcia zakładnika w celu zmuszenia do określonego zachowania (art. 253 k.k.), nielegalnego wyrabiania, posiadania i handlu bronią (art. 263 § 1 i 3 k.k.), kradzieży rozbójniczej, rozboju i szantażu (art. 280-282 k.k.),
  9. paserstwo pieniędzmi, papierami wartościowymi, wartościami dewizowymi i mieniem, które pochodzą z zorganizowanej przestępczości (art. 299 § 1-6 k.k.),
  10. podbierania i przerabiania pieniądza, puszczania go w obieg oraz przygotowanie do tych czynów (art. 310 § 1, 2 i 4 k.k.),
- przeciwko mieniu, powodujących znaczną szkodę (art. 115 § 5 i 7 k.k.),

- skarbowych, powodujących znaczne uszczuplenie należności Skarbu Państwa,
- wytwarzania, przetwarzania i obrotu środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi,
- podrabianie, przerabianie znaków skarbowych akcyzy lub zbywanie ich bądź przekazywanie osobom nieuprawnionym oraz posiadanie tych znaków bez stosownego dokumentu (art. 21 i 23 ustawy z 2 grudnia 1993 r. o oznakowaniu wyrobów znakami skarbowymi akcyzy.[12]),
- o przestępstwo samego udziału w zorganizowanej grupie albo w związku mającym na celu popełniania przestępstw, w tym o charakterze zbrojnym (art. 258 k.k.).

Instytucji tej nie stosuje się do sprawcy, który w związku z udziałem w przestępstwie, wymienianym w katalogu przedstawionym wyżej, usiłował popełnić lub popełnił zabójstwo lub w jego popełnieniu współuczestniczył, nakłaniał inną osobę do popełnienia czynu zabronionego w celu skierowania przeciwko niej postępowania karnego albo działalność przestępną organizował lub nią kierował (art. 4 ustawy).

W Polsce szczególnym problemem jest zapewnienie świadkowi i osobom mu najbliższym ochrony osobistej i pomocy prawnej w razie zagrożenia życia lub zdrowia tych osób, nie tylko dlatego, że jest to sprawa bardzo kosztowna, ale i trudna z punktu widzenia pełnej skuteczności ochrony.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 grudnia 1998 roku w sprawie szczególnych warunków, zakresu i sposobu udzielania oraz cofania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym osobom[13] ochrona osobista polega na:

- stałej lub okresowej obecności policjanta lub policjantów w pobliżu osoby chronionej,
- stałej lub okresowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa,
- wskazywania osobie chronionej miejsca pobytu oraz czasu i sposobu przemieszczania się,

- określania zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami (§ 4 pkt. 2).

Instytucja świadka koronnego budzi wiele kontrowersji co do strony ustrojowej i etyczno-prawnej tej instytucji. Ogólnie można powiedzieć, że wprowadza ona pewien konflikt między postulatem ochrony społeczeństwa zagrożonego działalnością różnego rodzaju mafii i innymi formami przestępczości zorganizowanej a obroną klasycznych wartości i zasad prawa oraz procesu karnego.

Jednym z poważniejszych zarzutów jest to, że zapewnienie sprawcy niekaralności lub nadzwyczajnego złagodzenia kary jest naruszeniem zasady równości wobec prawa, gdyż inni sprawcy z tego przywileju nie korzystają, mimo, że często waga wszystkich przestępstw jest prawie jednakowa.[14]

Ponadto uważa się, że wprowadzenie instytucji świadka koronnego narusza pewność obrotu prawnego, skoro nie jest oczywiste, czy sprawca, którego czyn dzięki przyznaniu się nie budzi wątpliwości, zostaje ukarany. Nie bierze się pod uwagę tego, że sprawca przyznaje się i ujawnia czyn innych osób tylko dlatego, że liczy na premię w postaci bezkarności.

Fundamentalnym problemem jest wartość dowodowa zeznań świadka koronnego. W rzeczywistości są one pomówieniem, które, zgodnie z polskim orzecznictwem, należy traktować z maksymalną ostrożnością. Zgodnie z zasadami procesu karnego, zeznania to należy oceniać w świetle całokształtu okoliczności. Problem pojawia się natomiast, gdy zeznania świadka koronnego okazują się jedynym dowodem w sprawie, a taka sytuacja najczęściej będzie miała miejsce. Dlatego tym bardziej takie zeznania wymagają wnikliwej analizy i oceny wiarygodności.[15]

Pomimo tych zarzutów instytucja świadka koronnego wciąż pozostaje argumentem w walce z przestępczością zorganizowaną. Niezastąpioną rolę może ona odegrać szczególnie w rozbijaniu solidarności porozumień przestępczych. Nowe groźne

przestępstwa, takie jak produkcja i obrót narkotykami, terroryzm, oszustwa podatkowe i celne na wielką skalę, transnacionalne kradzieże samochodów, międzynarodowy handel bronią, są z reguły przestępstwami popełnianymi przez organizacje przestępcze lub mniej formalnie inne porozumienia przestępcze, w których zmowa i milczenie są regułami postępowania, a strach przed zemstą najskuteczniejszym środkiem samoobrony. Zazwyczaj przypisane sprawcom przestępstwa są niewspółmierne do rzeczywiście popełnionych, kierujący zaś przestępstwem inni sprawcy są nadal nieuchwytni. W szczególności widzi się wysoką przydatność współpracujących podejrzanych w skomplikowanych sprawach dotyczących przestępstw gospodarczych, przestępczości zorganizowanej i mafijnej oraz związanej z przemytem i handlem narkotyków, a także w innych trudnych dowodowo sprawach o cięższe przestępstwa.[16]

---

[10] B. Hołyst „Kryminalistyka”, Warszawa 1996 r., s. 1038-1039

[11] Dz.U. nr 114, poz. 738 i nr 160, poz. 1083

[12] Dz.U. nr 127, poz. 584 z późn. zmianami)

[13] Dz.U. nr 165, poz. 1193

[14] S. Waltoś: Świadek koronny – obrzeża odpowiedzialności karnej, „Państwo i Prawo” 1993 r., nr 2

[15] J. Grajewski: Instytucja świadka koronnego w procesie karnym, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1994, nr 3-4

[16] T. Tomaszewski: Proces amerykański – problematyka świadka. Warszawa 1996 r., s. 99

Praca dyplomowa zawiera rozwiązanie konkretnego problemu praktycznego i może mieć charakter projektu, studium porównawczego lub opracowania analitycznego. Polecamy dobry

[poradnik prac dyplomowych](#) – od A do Z jak pisać pracę dyplomową.

W serwisie [dyplom.com.pl](#) prezentujemy obronione prace dyplomowe, które mogą służyć za wzór do napisania własnej pracy - gdyby potrzebowali jeszcze Państwo konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.